

PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht: 18.12.2024 Tallinn
Koostaja ametinimetuse ja nimi: prokurör Margaret Beres
Ametiasutuse nimi: Põhja Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number: 23231500670
Kuriteo kvalifikatsioon: KarS § 121 lg 1
Kahtlustatava nimi: Xxx Xxx (ik xxxxxxxxxxxx)

1. Kriminaalasja asjaolud

Põhja Ringkonnaprokuratuur menetleb käesolevat kriminaalasja, milles kahtlustatakse Xxx Xxi (xxx) selles, et tema lõi 17.02.2023 kella 17:30 ajal aadressil Kaubamaja 1, Tallinn kannatanut Xxx Xxi (xxx) korduvalt näo piirkonda ning jalaga 1 korra kubeme piirkonda, millega tekitas kannatanule valu ja kehavigastusi.

Vastavalt 17.02.2023 Ida-Tallinna Keskhaigla haigusloo väljavõttele kannatanul on fikseeritud: lahtine peahaav, huule ja suuõõne lahtine haav.

Seega pani Xxx Xxx oma tahtliku tegevusega toime teise inimese tervise kahjustamise, samuti füüsilist valu tekitava kehalise väärkohtlemise, s.t. KarS § 121 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo.

Xxx Xxx on kannatanuna 17.02.2023 üle kuulatud. Tema vigastused on fikseeritud isiku läbivaatuse protokollis, 17.02.2023 Ida-Tallinna Keskhaigla haigusloo väljavõttes ja Tallinna Kiirabi nõudekirja vastuses. Juhtunut ja teo toimepanijat tõendavad eelkõige Tallinna Kaubamaja esindaja poolt edastatud videopilt, kannatanu poolt edastatud foto sõidukist ja juhust, häirekeskuse kõnesalvestis ning äratundmiseks esitamise protokoll.

Kannatanu esitas tsiviilhagi, milles nõuab Xxx Xxilt mittevarelise kahju hüvitamist kogusummas 5000 eurot.

2. Prokuratuuri seisukoht seoses kriminaalmenetluse lõpetamisega

Prokurör, olles tutvunud kriminaalasjade materjalidega, analüüsinud kuriteo toimepanemise asjaolusid, kuriteo toimepanija isikut, tema käitumisviisi, süü suurust, kuriteo olulisust ja raskusastet, on jõudnud järeldusele, et antud juhul on võimalik ja põhjendatud lõpetada kriminaalmenetlus KrMS § 202 alusel.

KrMS § 202 lg 1 kohaselt kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava või süüdistatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga

tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulud või on võtnud endale kohustuse tasuda kulud ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava nõusolekul kriminaalmenetluse lõpetada.

Kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib KrMS § 202 lg 1 ja 2 sätestatud alusel kriminaalasja lõpetada prokuratuur (KrMS § 202 lg 7). Xxx Xxi tegu on kvalifitseeritav KarS § 121 lg 1 järgi. KarS 121 lg-s 1 sätestatud kuriteo toimepanemise eest on ette nähtud rahaline karistus või kuni üheaastane vangistus. Seega on tegemist teise astme kuriteoga (KarS § 4 lg 3). Prokuratuur selgitab, et kriminaalmenetluse lõpetamine KrMS § 202 alustel ei eelda kannatanu nõusolekut ning prokuratuuri pädevuses on antud otsustuse tegemine juhul, kui karistusseadustiku eriosa ei näe ette karistuse alammäära, mida antud juhul, ei esine. Järelikult on antud asjas menetluse lõpetamise pädevus prokuratuuril. Eelnev kehtib ka olukorras, kus KrMS § 202 lg 2 p 1 alusel pandi isikule kohustus hüvitada kannatanule kahju ulatuses, mis on väiksem tsiviilhagis nõutust. KrMS § 202 lg 1 ja lg 2 p 1 kasutavad mõistet kuriteoga tekitatud kahju, mis võib erineda sellest, mis on kannatanu tsiviilhagiga esitatud nõue. Seega KrMS § 202 sõnastus ei sea menetluse lõpetamise eeldusena, et kannatanu tsiviilhagi peaks saama tervikuna rahuldatud.

Kriminaalmenetluse lõpetamise võimalikkuse üle otsustamisel tuleb arvestada asjaoluga, et lõpetamine ei ole võimalik, kui menetluse jätkamine on vajalik kas üld- või eripreventiivsest vajadusest. Karistuse eripreventiivne eesmärk tähendab võimalust mõjutada süüdimõistetut moel, mis tagaks edaspidi tema hoidumise süütegude toimepanemisest. Eripreventiivsetest kaalutlustest lähtuvalt on avalik menetlushuvi olemas, kui kriminaalmenetluse lõpetamine ja teo toimepannud isiku karistamisest loobumine võib tingida tema poolt uute kuritegude toimepanemise. Seda hinnatakse lähtuvalt isiku varasemast karistatusest, menetluse aluseks oleva teo toimepanemise asjaoludest ja teo iseloomust. Üldpreventiivsest aspektist on avalik menetlushuvi olemas eelkõige siis, kui teo toimepanemise viis, valdkond, tagajärjed või samaliigiliste kuritegude suur arv ja ühiskonnaohtlikkus on sellised, et menetluse lõpetamine ja lisakohustuste määramine ei oleks kriminaalpoliitiliselt vastuvõetavad.

Riigikohtu otsuse nr 3-1-1-85-04 p 16 järgi on oportuuniteediprintsiibiga antud prokuröridele kaalutusõigus, mille eesmärk hõlmab lisaks menetlusökonomikale ka proportsionaalsuse põhimõttest tuleneva vajaduse välistada kriminaalrepressiooni kohaldamine juhtudel, mil see oleks teo asjaolusid silmas pidades ilmselgelt mittemõõdukas. Avaliku menetlushuvi mõiste on mõeldud tagama muuhulgas seda, et karistust kohaldatakse üksnes siis, kui muudest vahenditest ei piisa ja just selle järele on tungiv vajadus.

Prokurör leiab, et käesolevas asjas ei ole Xxx Xxi süü ülemäära suur ning kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi. Kriminaalasja menetlemisel tuleb prokuröri hinnangul arvesse võtta asjaolu, et Xxx Xxx on varasemalt kriminaalkorras karistamata. Samuti ei ole Xxx Xxx karistatud ka peale kõnealust juhtumit kuritegude eest ning tal puuduvad kehtivad väärtetekaristused.

Karistusregistri ning muude andmete põhjal ei ole alust arvata, et Xxx Xxxi puhul oleks tavapärane tülisid füüsilise vägivallaga lahendada. Samuti on Xxx Xxx avaldanud valmisolekut kannatanule hüvitada kuriteoga tekitatud kahju mõistlikus suures.

Avalik menetlushuvi puudub, kuivõrd Xxx Xxxile etteheidetava süüteo kriminaalõigusnormidega kaitstava õiguskorra kui üldise väärtusmastaabi riive heastamine ning tema õiguskuulekale käitumisele suunamine on prokuröri arvates võimalik saavutada ka muude vahenditega kui kriminaalkorras karistamisega ning võimalik on KarS § 56 lg 1 sätestatud üld- ja eripreventsiooni eesmärgid saavutada ja õigusrahu taastada ka ilma isikut kriminaalvastutusele võtmata. Seetõttu kuulub kriminaalmenetlus lõpetamisele KrMS § 202 alusel. Xxx Xxxi puhul ei ole alust arvata, et kriminaalkorras karistamata jätmine võib tingida kuritegude toimepanemise jätkamise.

Prokuröri hinnangul on mõistlik süü suurusega vastav tagajärg Xxx Xxxi puhul sihtotstarbelise tasu tasumine, kohustada Xxx Xxxi osalema psühholoogilise nõustamise vastuvõtul ning panna Xxx Xxxile kohustus hüvitada kuriteoga tekitatud kahju.

3. Prokuratuuri seisukoht seoses tsiviilhagiga

Kannatanu esitas tsiviilhagi, milles nõuab mittevaralise kahju hüvitamist seoses murdunud hamba parandamisega kogusummas 5000 eurot.

Riigikohus on varasema analüüsi tulemusena järeldanud, et aastatel 2018-2020 on kohtud sarnase kvalifikatsiooniga juhtudel mittevaralise kahju hüvitamiseks mõistnud mediaani summa 500 eurot (seejuures väikseim hüvitis summas 50 eurot ja suurim summas 2000 eurot).¹ Nii on Harju Maakohus asjas nr x-x-xxxx KarS § 121 lg 2 p 1 kvalifitseeritava teo järgi (tervisekahjustuse tekitamine, mis kestab vähemalt 4 nädalat) pidanud mõistlikuks mittevaraliseks hüvitiseks olukorras, kus süüdistatav põhjustas kannatanule peaauguvapustuse, ninaluu murru, parema silmakooa põhja murru, põrutushaava silmalaul, näo paremapoole turse ja kahe lõikehamba murru, 800 eurot. Riigikohus on 11.11.2021 asjas nr x-xx-xxxx sedastanud, et mittevaralise kahju hüvitise suuruse otsustab kohus VÕS § 127 lg 6 ja § 134 lg 5 ning KrMS § 381 lg 6 ja TsMS § 233 lg 1 kohaselt diskretsiooni alusel. Mõistliku rahasumma väljamõistmisel arvestatakse, ja seda ka sõltumata poolte taotlustest, rikkumise laadi ja raskust, rikkuja süüd ning selle astet, poolte majanduslikku olukorda, kannatanu enda osa kahju tekkimises jt asjaolusid, millega arvestamata jätmine võiks kaasa tuua ebaõiglase hüvitise määramise. Mittevaralise kahju hüvitis väljendab teatud ulatuses alati ka seda, millisel määral on rikkuja õigusvastane tegu konkreetse üksikjuhtumi asjaolusid silmas pidades hukkamõistetav (p-d 18 ja 19). Prokurör leiab, et ka käesolevas asjas tuleb mittevaralise hüvitise määramisel eelnimetatud asjaolusid kaaluda. Arvestades kannatanule tekitatud vigastusi, varasemat kohtupraktikat, mõlema poole panust olukorra

¹ Veebis kättesaadav: https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analyyis/10_Mittevaraline_kriminaal.pdf (18.09.2024)

eskaleerimisel, rikkuja vähest süüd ning majanduslikku olukorda leiab prokurör põhjendatuks mittevahalise kahju hüvitise määramist summas 500 eurot.

Xxx Xxxile on selgitatud, et kui tema ei täida talle pandud kohustusi, uuendab prokurör KrMS § 202 lg 7 alusel kriminaalmenetluse.

Juhindudes KrMS §-dest 202 ja 206, prokurör

m ä ä r a s :

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23231500670 menetlus.

2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg:

2.1. KrMS § 202 lg 2 p 1 alusel Xxx Xxx kohustub hüvitama kannatanule Xxx Xxxile tekitatud kahju summas **500** eurot kannatanu Xxx Xxx arveldusarvele xxxxxxxxxxxx (selgitusse märkida kahju hüvitamine kriminaalasjas 23231500670). Maksekorraldused igakordsel tasumisel saata e-postile margaret.beres@prokuratuur.ee. Tähtajaks määrata: 6 kuud alates määruse koostamisest, s.o. **18.06.2025**.

2.2. KrMS § 202 lg 2 p 2 alusel Xxx Xxx kohustub tasuma **500 eurot** (heategevus ehk kindel summa sihtotstarbeliseks kasutamiseks üldsuse huvides) xxx - 80127690. Kohustuse võib tasuda osade kaupa. Edastada igakordsel kohustuse täitmisel maksekorralduse väljavõtte e-posti aadressile: margaret.beres@prokuratuur.ee. Tähtajaks määrata: 6 kuud alates määruse koostamisest, s.o. **18.06.2025**.

2.3. KrMS § 202 lg 2 p 7 alusel kohustada Xxx Xxxi osalema psühholoogilise nõustamise vastuvõtul vähemalt kahel (2) korral. Vastuvõtul käimist kinnitavad dokumendid edastada e-postile margaret.beres@prokuratuur.ee. Tähtajaks määrata: 12 kuud alates määruse koostamisest, s.o. **18.12.2025**.

3. Tökendi tühistamine: puudub

4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: 2 CD paati, millel on kujutatud kaamerapildi ja häirekeskuse kõne salvestused /toimiku tagakaanel/ jätta kriminaalasja juurde.

5. Vahistuse andmed: ei kohaldatud.

6. Andmekogus ABIS ja riiklikus süüteomenetluse biomeetriaregistris sisalduvate andmete kustutamine: mitte kustutada.

7. Kriminaalmenetluse kulud: puuduvad.

8. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saata kahtlustatavale, kaitsjale, kannatanule ning Tervisekassale.

9. Kui kannatanu on pöördunud tervishoiuteenuse osutaja poole, teavitatakse sellest asjaolust ning kriminaalmenetluse lõpetamise määrusest Tervisekassat, kellel on õigus kahtlustatavalt välja nõuda kannatanu meditsiinilise abiga seotud kulud.

10. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul Põhja Ringkonnaprokuratuuris aadressil Lubja 4, Tallinn.

11. Kannatanul on õigus KrMS § 207 lõike 3 alusel esitada kaebus Riigiprokuratuurile kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul.

Margaret Beres

Abiprokurör

Määruse koopia olen kätte saanud. Minule on selgitatud kuriteo tunnustega teo olemust ja kriminaalmenetluse lõpetamise alust. Samuti on selgitatud, et vastavalt KrMS § 202 lg 6, kui isik, kelle suhtes on kriminaalmenetlus lõpetatud käesoleva paragrahvi kohaselt, ei täida talle pandud kohustust, uuendab prokuratuur kriminaalmenetluse oma määrusega ja saadab kriminaalasja kohtusse.

Olen kohustustega nõus:

Xxx Xxx

Kahtlustatav

Xxx Xxx

Kaitsja

Tõlk